

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจัยพื้นฐานในการบริหารซึ่งประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า 4 M's นั้น เป็นที่ยอมรับกันว่าคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหาร เพราะคนจะเป็นผู้จัดหาและใช้ปัจจัยในการบริหารอื่น ๆ ทั้งเงิน วัสดุสิ่งของ และวิธีการปฏิบัติงาน ถ้าขาดคนที่มีคุณภาพแล้วกิจการก็จะประสบความสำเร็จได้ยาก ในทางตรงข้ามหากองค์กรใดหรือหน่วยงานใดสามารถที่จะหาคนดี มีความรู้ ความสามารถ เข้าปฏิบัติงานและสามารถดึงดูดผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหล่านั้น ให้ปฏิบัติงานในองค์กรได้นานที่สุด ก็มั่นใจได้ว่าการบริหารงานในองค์กรหรือ หน่วยงานนั้นย่อมจะบรรลุวัตถุประสงค์

นักบริหารที่ดีและสามารถจึงพึงเสริมสร้าง ดูแลเอาใจใส่ทำนุบำรุงให้ทรัพยากรบุคคลอยู่ในสภาพที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างดีมีประสิทธิภาพ และมีจำนวนเพียงพออยู่เสมอ (สมพงษ์ เกษมสิน 2526:1)

การที่องค์กรหรือหน่วยงานใดจะสามารถสรรหากคนดี มีความรู้ ความสามารถ เข้าปฏิบัติงาน และดึงดูดให้ผู้มีความรู้ความสามารถอยู่ปฏิบัติงานได้นานที่สุดที่จะนานได้นั้น องค์กรนั้นจำเป็นต้องมีการบริหารงานบุคคลที่ดีด้วย (สุธี สุทธิสมบุรณ์, 2533 : 30)

หน้าที่ในการบริหารงานบุคคลประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย วางแผน และการปฏิบัติเกี่ยวกับตัวเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ

1. การแสวงหา (Recruitment) ได้แก่ การกำหนดตำแหน่ง การกำหนดเงินเดือน การกำหนดค่าตอบแทน และการสรรหากบุคคลด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การสอบแข่งขัน การสอบคัดเลือก การคัดเลือก

2. การใช้ประโยชน์จากบุคคลให้เกิดผลสูงสุด (Utilization) ได้แก่ การบรรจุแต่งตั้ง การประเมินผลการปฏิบัติงาน แรงงานสัมพันธ์

3. การพัฒนา (Development) ได้แก่ การพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน

4. การธำรงรักษา (Maintenance) ได้แก่ การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี การสร้างขวัญ กำลังใจ การจูงใจ วินัย และการพ้นจากงาน

เมื่อมีการสรรหาคคนที่มีความรู้ความสามารถบรรจุแต่งตั้งเข้าทำงานแล้ว ก็ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าบุคคลเหล่านั้นจะสามารถทำงานได้ดีตลอดไป เนื่องจากสภาพแวดล้อม ความก้าวหน้าทางวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงไป คนที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งสมัยหนึ่ง อาจกลายเป็นคนที่หย่อนความสามารถไปในอีกสมัยหนึ่งก็ได้ การแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวผู้บริหารจะต้องจัดการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งอยู่เสมอ

การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการส่งเสริมให้คนที่ปฏิบัติงานอยู่แล้ว ได้เพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ และความสามารถเพิ่มขึ้นเพื่อให้งานที่ปฏิบัติมีประสิทธิภาพสูงขึ้น (นพพงษ์ บุญจิตราตุลย์, 2534 : 22)

การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กรรมวิธีต่าง ๆ ที่มุ่งจะเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานให้เป็นไปในทางที่ดี ให้มีกำลังใจ รักงาน และให้มีความคิดที่จะหาทางปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น (สมคิด บางโม, 2538 : 123)

จากแนวคิดของนักวิชาการจะเห็นได้ว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องให้ความเอาใจใส่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อประสิทธิภาพของงานในหน่วยงานดังที่ โสรัจ แสนศิริพันธ์ (2526 : 6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาคนช่วยให้เกิดปัญหาน้อยลงงานไม่ติดขัด
2. ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดี
3. เป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพ ความรู้ ความชำนาญ ของบุคลากรโดยตรง
4. เพิ่มขวัญ กำลังใจ ความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น
5. เพิ่มผลผลิต ทั้งปริมาณ คุณภาพ ลดต้นทุนการผลิตลง
6. เพิ่มความมั่นคงแก่องค์กร การ คนงาน และมีความยืดหยุ่นดีขึ้น สามารถลดกำลังแรงงานจากหน่วยหนึ่งไปยังอีกหน่วยหนึ่งได้
7. ลดอุบัติเหตุจากความประมาท ความไม่รู้วิธีปฏิบัติงาน และไม่ต้องควบคุมกันมากจนเกินไป ความสิ้นเปลืองก็ไม่มาก
8. การขยายงาน การเติบโตขององค์กร จะต้องเพิ่มคนที่มีคุณภาพที่ต้องการเฉพาะงาน
9. เพื่อให้คนในหน่วยงานทราบอุดมการณ์ และยึดอุดมการณ์ในการทำงาน หรือการเปลี่ยนนโยบายใหม่ ๆ เพื่อมิให้เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน

ในปัจจุบันถือว่าเป็นยุคของการพัฒนา ทุกประเทศทั่วโลกต่างเร่งระดมทรัพยากร ทั้งมวลที่มีอยู่เพื่อใช้ในการพัฒนา และเป็นที่ยอมรับกันว่าการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ธุรกิจ เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม ตลอดจนบริการต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ประเทศไทยได้เน้นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้กำหนดให้การพัฒนาคนเป็นศูนย์กลางหรือเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนาประเทศ เพราะถือว่าคนเป็นปัจจัยหลักของการพัฒนาในทุกด้าน

ในการบริหารราชการนั้น ข้าราชการถือได้ว่าเป็นตัวจักรที่สำคัญของรัฐบาลในการบริหารราชการและการพัฒนาประเทศ ถ้าข้าราชการมีความรู้ความสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพก็ย่อมจะช่วยให้การบริหารราชการและการพัฒนาประเทศบรรลุเป้าหมาย ดังนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาระบบราชการให้มีประสิทธิภาพ ปรับโครงสร้างระบบราชการให้เล็กลง เน้นการพัฒนาคุณภาพของข้าราชการทุกสายงาน ทุกระดับ โดยได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2538 หมวด 3 การเพิ่มพูนประสิทธิภาพ และเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติราชการ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ในการพัฒนาผู้ปฏิบัติราชการ

ทั้งก่อนมอบหมายงานให้ปฏิบัติ เพื่อให้รู้ระเบียบแบบแผน หลัก และวิธีปฏิบัติงาน รวมทั้งพัฒนาข้าราชการซึ่งปฏิบัติงานอยู่แล้ว เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และพัฒนาทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐเป็นหน่วยงานราชการระดับกรม สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีภารกิจหลัก 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม ชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การดำเนินงานตามภารกิจหลักดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษานั้น

ตามกฎหมาย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507 ได้จำแนกตำแหน่งข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยตามหน้าที่ และสายงาน ดังนี้

- สาย ก. คือ ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่สอน วิจัย และให้บริการทางวิชาการ ซึ่ง ได้แก่ ตำแหน่ง ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์
- สาย ข. คือ ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่ให้บริการทางวิชาการ ได้แก่ ตำแหน่ง ในสายงานต่าง ๆ ดังนี้ คือ บรรณารักษ์ โสภศาสตร์ศึกษา แพทย์ พยาบาล วิจัย เป็นต้น
- สาย ค. คือ ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารและธุรการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่การเงิน เป็นต้น

การแบ่งสายงานของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาเป็นการแบ่งงานตามหน้าที่รับผิดชอบในลักษณะงานซึ่งสอดคล้องกับภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาในด้านต่าง ๆ โดยข้าราชการสาย ข. และสาย ค. จะเป็นผู้รับผิดชอบงานที่ช่วยการสนับสนุนงานของข้าราชการสาย ก. ในการที่จะทำให้นักวิชาการในทุกสายงานสามารถปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นจะต้องดำเนินการบริหารงานบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งภาระงานในการบริหารงานบุคคลส่วนหนึ่ง คือ การพัฒนาคุณภาพของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน

ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาดังกล่าวถึงสภาพการพัฒนาบุคลากรสาย ข. และสาย ค. ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร จะทำให้ทราบถึงลักษณะ และปัญหาในการดำเนินการพัฒนาบุคลากรสาย ข. และสาย ค. ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการที่สถาบันอุดมศึกษาจะใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นประกอบการพิจารณาดำเนินการพัฒนาบุคลากรของสถาบันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาบุคลากรสาย ข. และ สาย ค. ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของปัญหาการพัฒนาบุคลากรสาย ข. และสาย ค. ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการพัฒนาบุคลากร สาย ข. และสาย ค. ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร ตามกรอบแนวคิดของ Castetter (1992 : 224-243)

กระบวนการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานประกอบด้วย

1. การกำหนดความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร
2. การวางแผนพัฒนาบุคลากร
3. การปฏิบัติตามแผนการพัฒนาบุคลากร
4. การประเมินผลการพัฒนาบุคลากร

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการพัฒนาบุคลากรสาย ข. และสาย ค. ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 11 แห่ง ดังนี้

- 2.1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2.2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 2.3 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- 2.4 มหาวิทยาลัยมหิดล
- 2.5 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- 2.6 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 2.7 มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2.8 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- 2.9 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี
- 2.10 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ
- 2.11 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

3. กลุ่มประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

- 3.1 ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย/สถาบัน 11 แห่ง ๑ ละ 1 คน รวม 11 คน
- 3.2 ผู้อำนวยการกอง, เลขานุการคณะ, สถาบัน, วิทยาลัย, ศูนย์, สำนักของมหาวิทยาลัย/สถาบัน 11 แห่ง รวม 219 คน

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงสภาพที่ปฏิบัติจริง เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรสาย ข. และสาย ค. ในมหาวิทยาลัย/สถาบัน
2. ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลแก่ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการพัฒนาบุคลากรสาย ข. และสาย ค. ในมหาวิทยาลัย ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาบุคลากร
3. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า วิจัย เกี่ยวกับรูปแบบของการพัฒนาบุคลากรสาย ข. และ สาย ค. ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในส่วนอื่น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. สภาพ หมายถึง การปฏิบัติจริงเกี่ยวกับกระบวนการการพัฒนาบุคลากรที่ดำเนินอยู่ในเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน

2. บุคลากรสาย ข. หมายถึง ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ตามกฎหมายมหาวิทยาลัย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) ในตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่ให้บริการทางวิชาการ ได้แก่ ตำแหน่งในสายงานต่อไปนี้

- บรรณารักษ์
- โสตทัศนศึกษา
- แพทย์
- พยาบาล
- วิจัย
- ตำแหน่งในสายงานวิชาการอื่นที่ ก.ม. กำหนด

3. บุคลากรสาย ค. หมายถึง ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ตามกฎหมายมหาวิทยาลัย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2519) ได้แก่

- เลขานุการคณะ
- เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
- เจ้าหน้าที่ธุรการ
- เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี
- ตำแหน่งอื่นตามที่ ก.ม. กำหนด

4. การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กรรมวิธีต่าง ๆ ที่จะช่วยเพิ่มพูนสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ทั้งด้านความรู้ ทักษะ ในการทำงานตลอดจนการช่วยให้บุคลากรมีทัศนคติ ขวัญ กำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงาน

5. การกำหนดความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การศึกษา และพิจารณาว่ามีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาบุคลากรในองค์การหรือไม่เพียงใด

6. การวางแผนการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การกำหนดว่าตามความจำเป็นหรือปัญหาที่จะต้องพัฒนาบุคลากรที่องค์การมีอยู่นั้น จะพัฒนาบุคลากรวิธีอย่างไร ระยะเวลาได้ และจะให้ใครเป็นผู้รับผิดชอบ

7. การดำเนินการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินการพัฒนาบุคลากรตามแผนการ วิธีการ ระยะเวลาที่กำหนดไว้

8. การประเมินผลการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การติดตาม ประเมินผลการพัฒนาบุคลากร ตามที่กำหนดไว้ว่าได้ดำเนินการไปตามแผน วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด

9. การปฐมนิเทศ หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้บุคลากรที่เข้าทำงานใหม่ ได้รับทราบเรื่องราวต่าง ๆ ของหน่วยงาน เช่น นโยบาย วัตถุประสงค์ ความเป็นมา สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และสวัสดิการต่าง ๆ

10. การฝึกปฏิบัติงาน หมายถึง การจัดให้ผู้ปฏิบัติงานได้ฝึกปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้อง และมีความชำนาญขึ้น

11. การจัดเอกสารและคู่มือปฏิบัติงาน หมายถึง การจัดหา จัดทำเอกสารหรือคู่มือปฏิบัติงานให้ผู้ปฏิบัติงานได้ศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน

12. การประชุมชี้แจง หมายถึง การแนะนำชี้แจงแก่ผู้ปฏิบัติงานเป็นกลุ่มในลักษณะการประชุม เป็นการให้ข่าวสาร ข้อมูล และความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากร

13. การสอนงาน หมายถึง การที่หัวหน้างานหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายสอนวิธีปฏิบัติงานแก่บุคลากรที่เข้าทำงานใหม่ หรือสอนในกรณีที่มีการนำเทคโนโลยีใหม่เข้ามาใช้ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

14. การฝึกอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และเปลี่ยนแปลง เจตคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้สามารถแก้ไขข้อบกพร่อง และการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นเทคนิคการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงาน

15. การส่งไปศึกษา อบรม และดูงาน หมายถึง การที่หน่วยงานส่งบุคลากรไปศึกษาต่อ ไปฝึกอบรม หรือไปดูงานตามความต้องการของหน่วยงาน

16. การมอบหมายงานให้ปฏิบัติ หมายถึง การที่หัวหน้างานมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติเพื่อทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์มากขึ้น

17. การสับเปลี่ยนหน้าที่และโยกย้าย หมายถึง การสับเปลี่ยนหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน หรือการย้ายบุคลากรให้ไปปฏิบัติงานในตำแหน่งอื่นที่มีหน้าที่ต่างไปจากเดิม เพื่อให้บุคลากรมีประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาข้อมูลจากประชากร 2 กลุ่ม คือ

1.1 ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย/สถาบัน 11 แห่ง ๑ ละ 1 คน รวม 11 คน ใช้เป็นประชากรทั้งหมด

1.2 ผู้อำนวยการกอง, เลขานุการคณะ, สถาบัน, วิทยาลัย, ศูนย์, สำนักของมหาวิทยาลัย/สถาบัน 11 แห่ง รวม 219 คน ใช้เป็นประชากรทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้อำนวยการกอง-การเจ้าหน้าที่ ในเรื่องของการพัฒนาบุคลากร มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาบุคลากร

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของปัญหาในการดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาบุคลากร

2.2 แบบสอบถาม ผู้อำนวยการกอง, เลขานุการคณะ, สถาบัน, วิทยาลัย, ศูนย์, สำนักของมหาวิทยาลัย/สถาบัน มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายชื่อ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาบุคลากร เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายชื่อการ (Check List) และคำถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.2 ส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยส่งทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีแจกแจงความถี่ หากคำร้อยละวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้วิธีแจกแจงความถี่ หากคำร้อยละวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

ลำดับขั้นในการนำเสนอข้อมูล

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นในการนำเสนอข้อมูล

บทที่ 2 กล่าวถึง แนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากร

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปคำบรรยายและตารางประกอบคำบรรยาย

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม แสดงรายชื่อหนังสือและเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการวิจัย

ภาคผนวก ประกอบด้วยรายนามผู้ทรงคุณวุฒิ หนังสือขอความร่วมมือและเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย